

BANCA
NAȚIONALĂ
A ROMÂNIEI

Sondaj privind creditarea companiilor nefinanciare și a populației

---

Noiembrie 2023

Sondaj* privind creditarea companiilor nefinanciare și a populației

Trimestrul III 2023

Noiembrie 2023

---

* A se vedea Anexa și notele metodologice pentru aspecte legate de caracteristicile și terminologia folosite în sondaj (<http://www.bnro.ro/Anexe--6352.aspx>).

NOTĂ

Toate drepturile rezervate.

Reproducerea informațiilor este permisă numai în scopuri educative și necomerciale și numai cu indicarea sursei.

Banca Națională a României

Str. Lipscani nr. 25, cod 030031, București

tel.: 021/312 43 75; fax: 021/314 97 52

ISSN 2458-0538

Cuprins

Sinteză	5
<hr/>	
1. Creditarea companiilor nefinanciare	5
<hr/>	
1.1. Standardele de creditare	5
1.2. Termenii creditării	8
1.3. Cererea de credite	8
1.4. Evoluții ale riscului de credit asociat creditării companiilor nefinanciare	9
2. Creditarea populației	11
<hr/>	
2.1. Standardele de creditare	11
2.2. Aspecte specifice creditării ipotecare (achiziția de locuințe și terenuri)	12
2.3. Aspecte specifice creditului de consum	16
Anexă	18

Sinteză

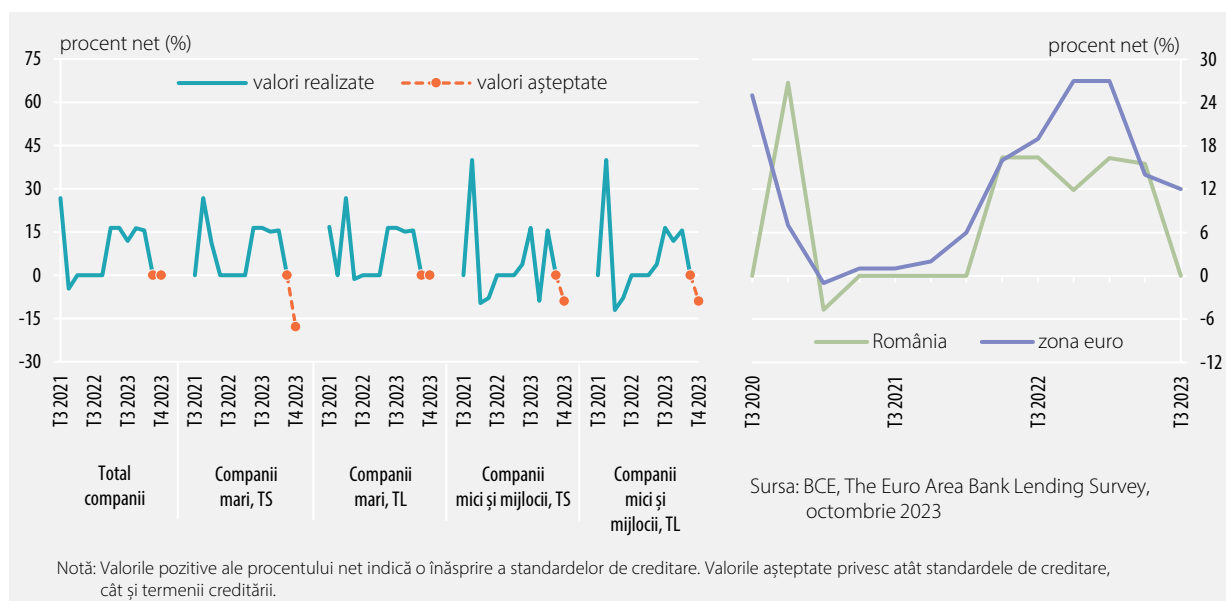
În T3 2023, instituțiile de credit au indicat menținerea constantă a standardelor de creditare pentru împrumuturile și liniile de credit acordate companiilor nefinanciare, conform așteptărilor din trimestrul precedent. În cazul populației, evoluțiile au fost mixte. Respondenții au raportat relaxarea standardelor de creditare pentru împrumuturile destinate achiziției de locuințe sau terenuri și păstrarea relativ neschimbată a standardelor de creditare pentru creditele de consum. Principalul factor care a acționat în sensul relaxării standardelor de creditare pe acest segment a fost creșterea concurenței din sectorul bancar. Pentru T4 2023, băncile anticipează menținerea la același nivel a standardelor de creditare pentru împrumuturile acordate ambelor segmente ale sectorului real, companii nefinanciare și populație. Riscul de credit a crescut, din perspectiva instituțiilor de credit, pentru 8 din cele 10 sectoare economice evaluate, cel mai riscant fiind considerat, în continuare, cel energetic.

Băncile au raportat reducerea cererii de credite din partea companiilor nefinanciare în T3 2023. În schimb, a fost consemnată o creștere din partea populației, pentru ambele categorii principale de împrumuturi, ipotecare și pentru consum. În ceea ce privește T4 2023, instituțiile de credit se așteaptă la o majorare a cererii de credite din partea sectorului real.

1. Creditarea companiilor nefinanciare

1.1. STANDARDELE DE CREDITARE

În T3 2023, instituțiile de credit au raportat în unanimitate menținerea constantă a standardelor de creditare pentru împrumuturile și liniile de credit acordate companiilor nefinanciare la nivel agregat, în linie cu așteptările prezentate în ediția precedentă a *Sondajului*. Această evoluție survine după cinci trimestre consecutive în care băncile au indicat înăsprirea standardelor de creditare pentru acest segment. De asemenea, respondenții au indicat menținerea constantă a standardelor de creditare pentru împrumuturile acordate IMM, indiferent de maturitate. Pe segmentul corporațiilor, a fost raportată menținerea standardelor de creditare pentru împrumuturile pe termen lung, concomitent cu relaxarea acelorora pentru împrumuturile pe termen scurt (-18 la sută procent net). Pentru T4 2023, băncile se așteaptă, în continuare, la menținerea neschimbată a standardelor de creditare la nivel agregat. În structură, se anticipează o relaxare a standardelor de creditare pentru creditele acordate IMM (pe ambele maturități, -9 la sută procent net) și, similar acestui trimestru, pentru cele pe termen scurt acordate corporațiilor (-18 la sută procent net) (Grafic 1.1).

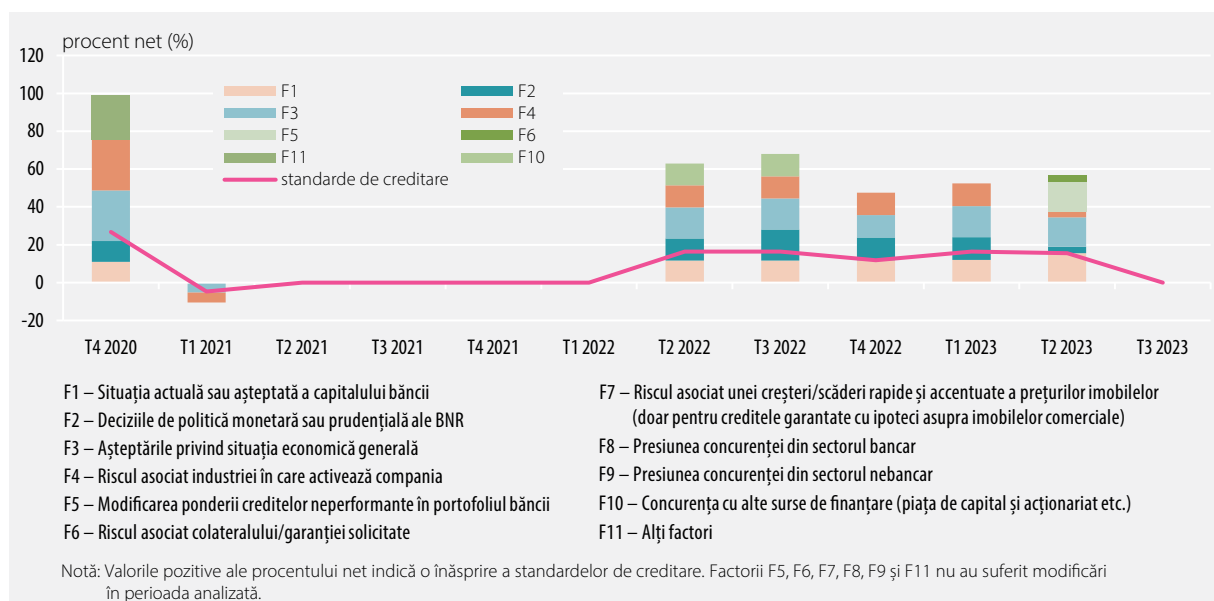
Grafic 1.1. Modificări ale standardelor de creditare

Băncile din zona euro au indicat și în T3 2023 înăsprirea standardelor de creditare pentru împrumuturi sau linii de credit acordate companiilor nefinanciare, într-o măsură ușor mai redusă față de T2 2023 (12 la sută procent net comparativ cu 14 la sută procent net în trimestrul anterior). Înăsprirea cumulată din anul 2022 a fost semnificativă, iar atenuarea dinamicii creditării în zona euro se plasează pe aceeași tendință în perioada recentă. În același timp, în T3 2023, cererea netă pentru împrumuturi din partea companiilor nefinanciare din zona euro a continuat să se contracte (-36 la sută procent net), pe fondul investițiilor reduse și al ratelor de dobândă în creștere. În ceea ce privește T4 2023, băncile din zona euro se așteaptă la înăsprirea standardelor de creditare și reducerea cererii pentru împrumuturile acordate firmelor.

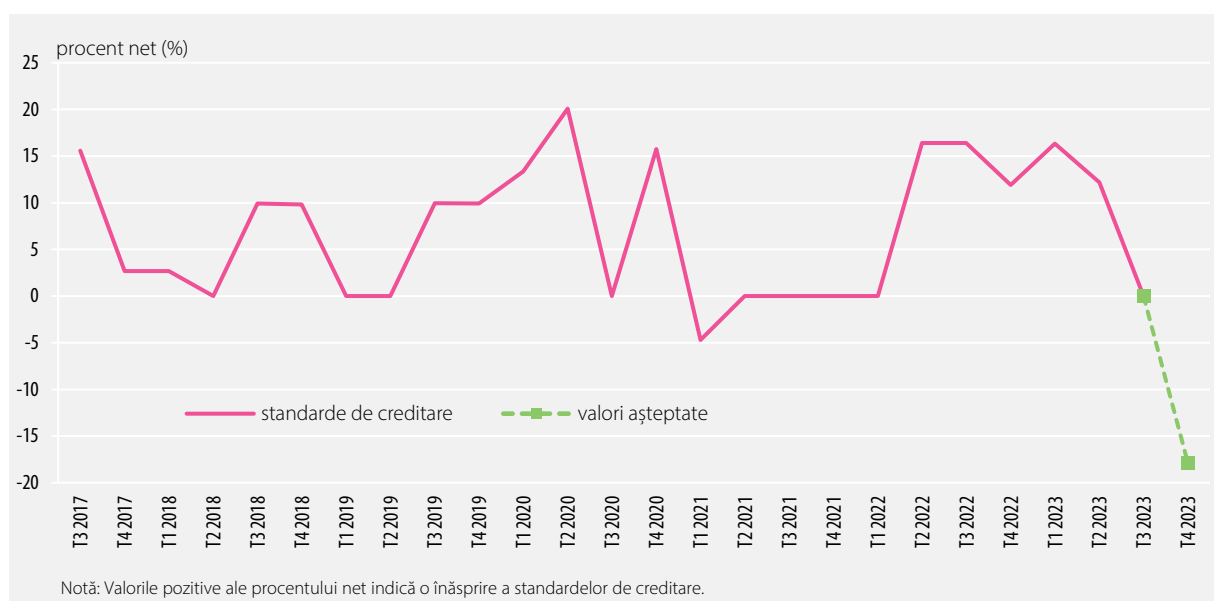
Instituțiile de credit din România au raportat faptul că niciun factor nu a acționat semnificativ asupra standardelor de creditare în T3 2023 (Grafic 1.2).

Similar situației la nivel agregat, și în cazul creditelor garantate cu ipotecă asupra imobilelor comerciale instituțiile de credit au indicat menținerea constantă a standardelor de creditare în T3 2023. Pentru trimestrul următor se anticipează relaxarea standardelor de creditare pentru acest produs (-18 la sută procent net) (Grafic 1.3).

Grafic 1.2. Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare

Grafic 1.3. Modificări trimestriale ale standardelor de creditare pentru credite garantate cu ipotecă asupra imobilelor comerciale

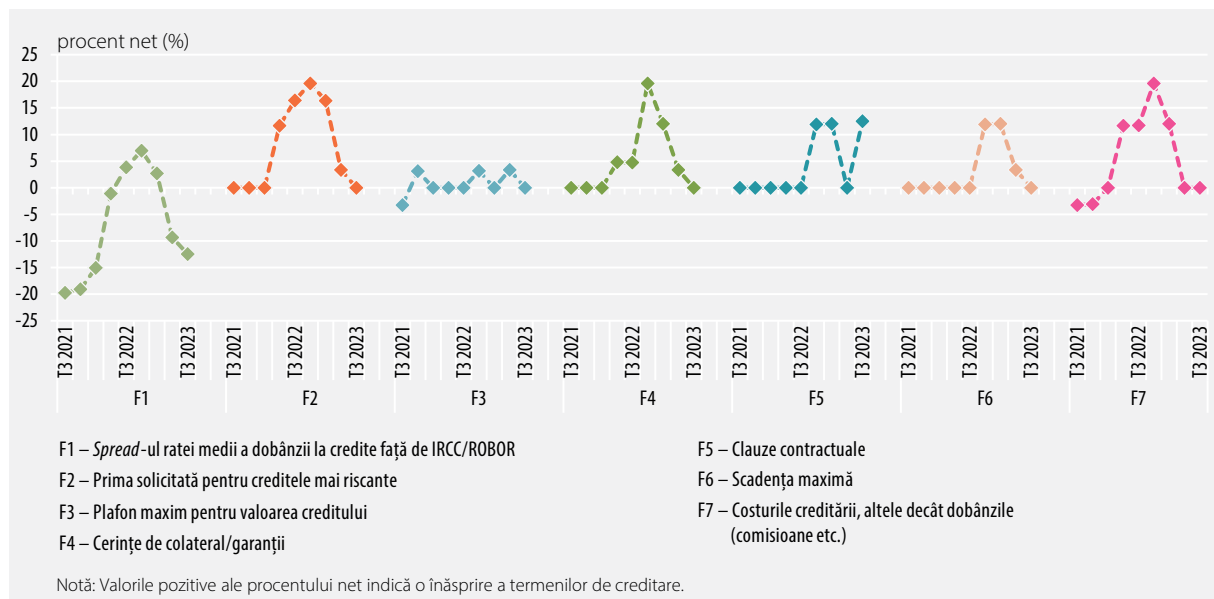

1.2. TERMENII CREDITĂRII

În T3 2023, singurul termen al creditării care a avut o evoluție în sensul înăsprii a fost reprezentat de clauzele contractuale (+12 la sută procent net). În schimb, *spread*-ul ratei medii a dobânzii la credite față de IRCC/ROBOR 1M a avut o evoluție în sensul relaxării (-12 la sută procent net) (Grafic 1.4).

Grafic 1.4. Modificarea termenilor contractelor de creditare

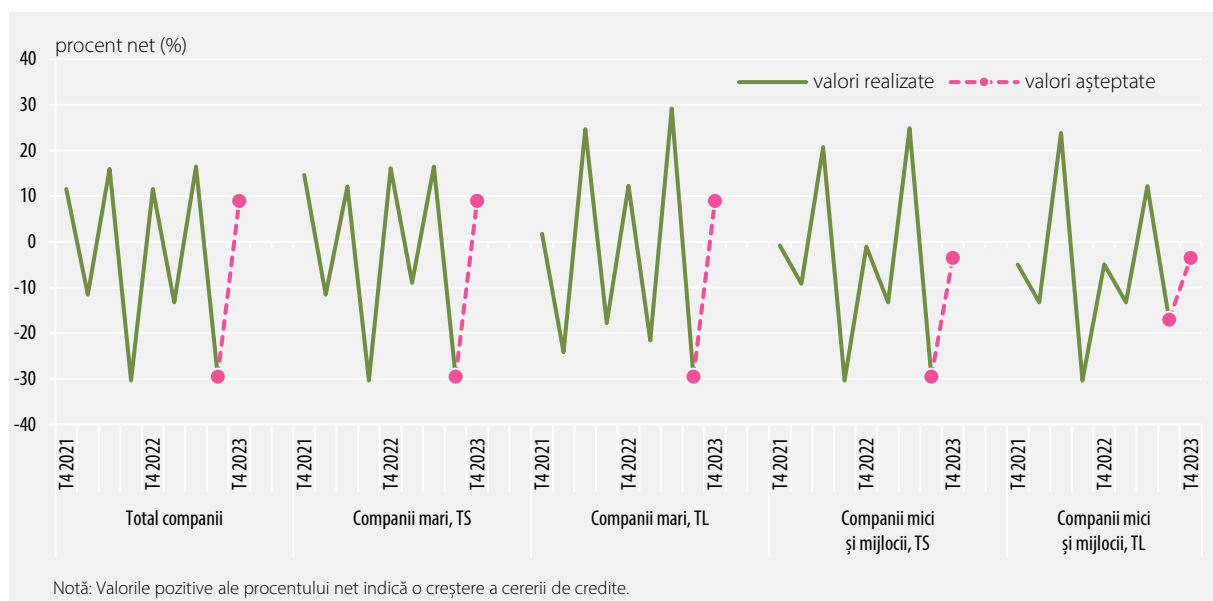

1.3. CEREREA DE CREDITE

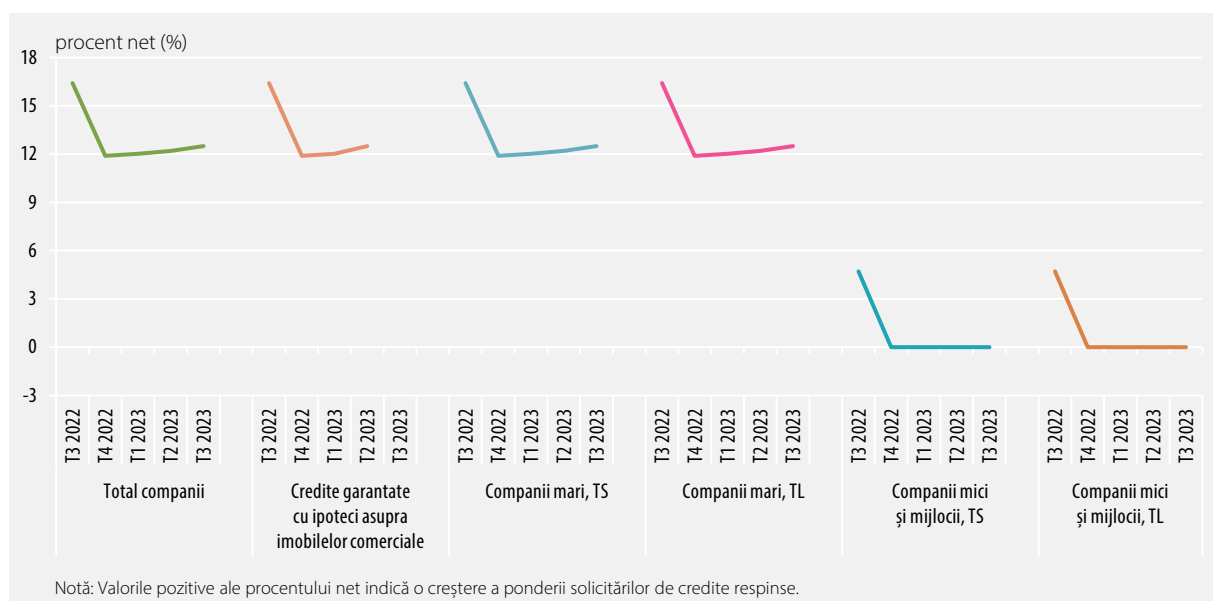
Contrar așteptărilor din trimestrul anterior, în T3 2023, băncile au indicat într-o proporție semnificativă reducerea cererii de credite din partea companiilor nefinanciare, atât la nivel agregat (-30 la sută procent net), cât și în cazul IMM (-30 la sută procent net, indiferent de maturitate) și al corporațiilor (-30 la sută procent net pentru împrumuturile pe termen scurt și -17 la sută procent net pentru cele pe termen lung) (Grafic 1.5). Cu privire la T4 2023, anticipările băncilor sunt mixte. La nivel agregat și pentru segmentul corporațiilor este așteptată o ușoară creștere a cererii de credite (+9 la sută procent net), în timp ce pentru segmentul IMM este prevăzută o continuare a contracției cererii de credite (-4 la sută procent net).

Similar *Sondajelor* anterioare și pentru T3 2023 băncile au raportat faptul că ponderea creditelor solicitate și respinse din partea companiilor nefinanciare a crescut moderat la nivel agregat și pe segmentul corporațiilor (12 la sută procent net), iar pentru IMM această pondere a rămas nemodificată (Grafic 1.6).

Grafic 1.5. Dinamica cererii de credite

Grafic 1.6. Evoluția ponderii solicitărilor de credite respinse

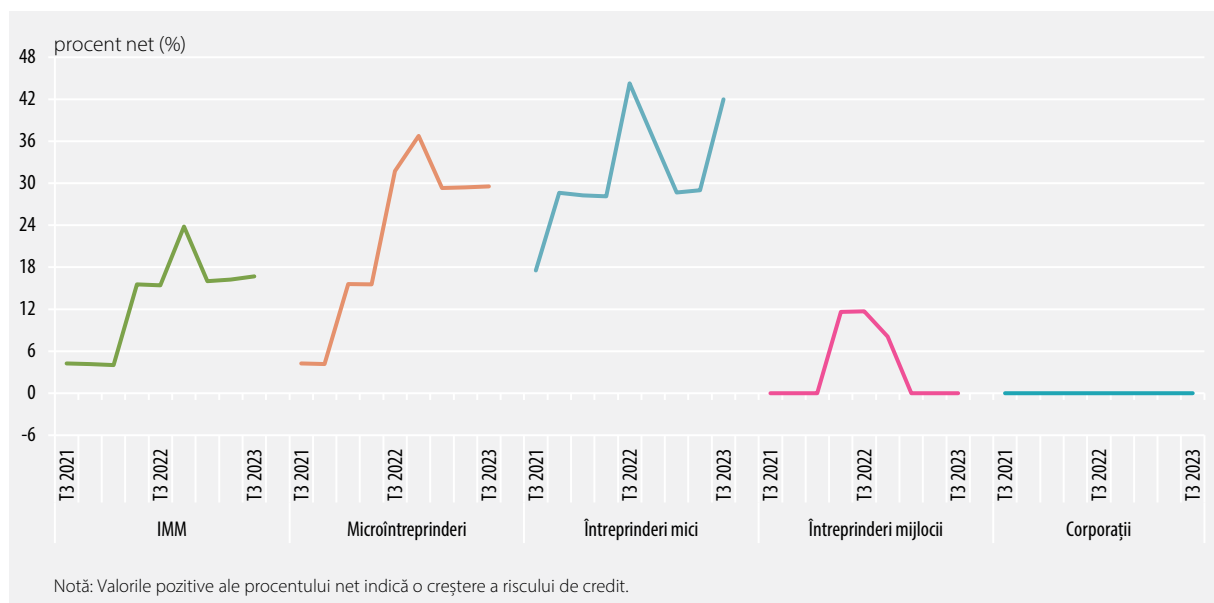

1.4. EVOLUȚII ALE RISCULUI DE CREDIT ASOCIAT CREDITĂRII COMPANIILOR NEFINANCIARE

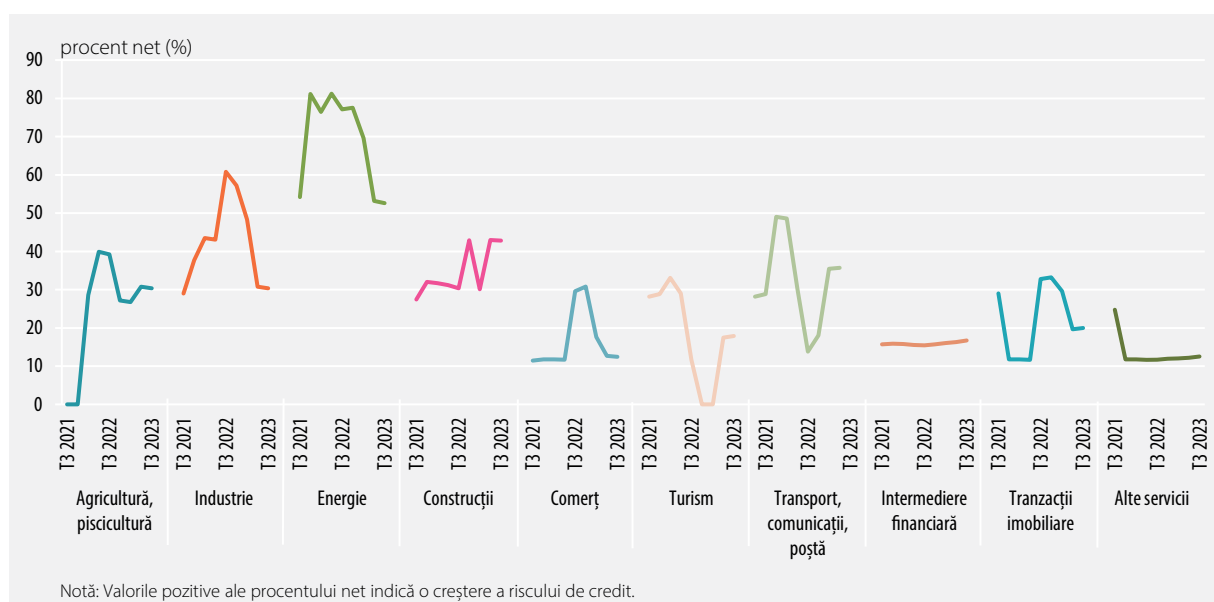
Similar *Sondajelor* precedente, și în T3 2023 toate băncile respondente au raportat menținerea nemodificată a riscului de credit asociat împrumuturilor acordate corporațiilor, pentru IMM riscul de credit fiind, în continuare, evaluat în creștere

moderată față de trimestrul anterior (16 la sută procent net) (Grafic 1.7). Din punct de vedere al dimensiunii IMM, în acest trimestru băncile au considerat întreprinderile mici ca fiind cele mai riscante (42 la sută procent net), urmate de microîntreprinderi (30 la sută procent net). Riscul de credit asociat creditării întreprinderilor mijlocii a fost considerat constant față de trimestrul precedent.

Grafic 1.7. Evoluția riscului de credit pe tipuri de companii

Grafic 1.8. Evoluția riscului de credit pe ramuri de activitate

Din perspectivă sectorială, în T3 2023 instituțiile de credit consideră că riscul de credit a crescut pentru 8 din cele 10 sectoare luate în considerare (peste 15 la sută procent net) (Grafic 1.8). Cele mai riscante sectoare rămân, similar trimestrelor anterioare, cel energetic (53 la sută procent net, identic cu T2 2023), urmat de

industrie (43 la sută procent net, nemodificat față de T2 2023) și transport (35 la sută procent net, nemodificat față de T2 2023). Pentru alte două sectoare, respectiv comerț și alte servicii, riscul de credit a rămas relativ constant față de T2 2023.

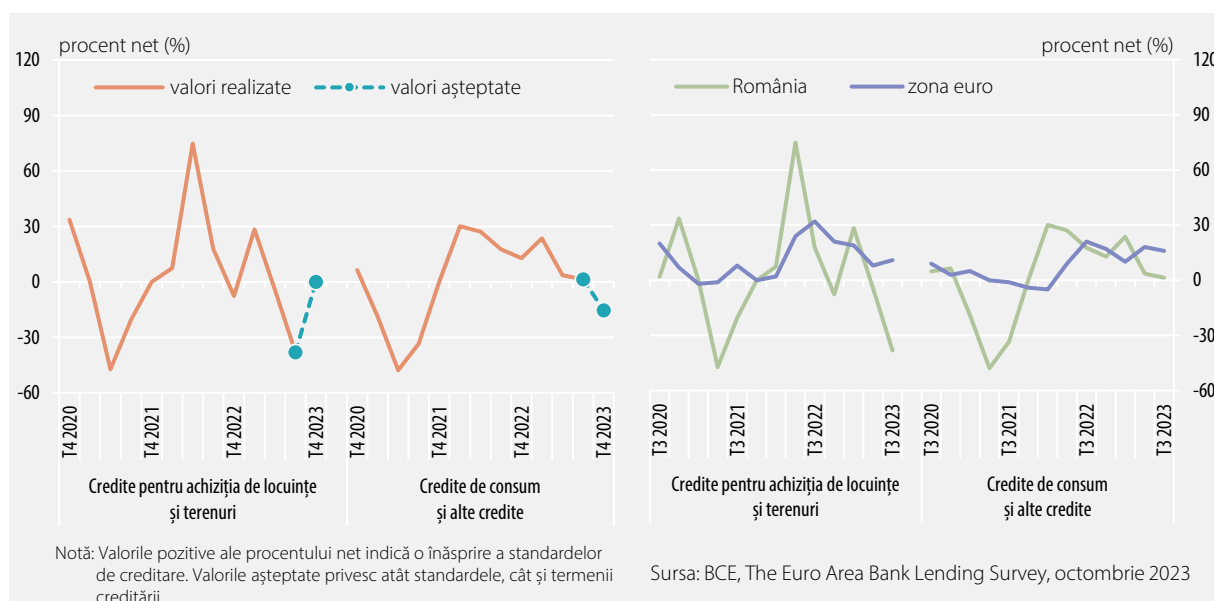
Nivelul pierderii în caz de nerambursare (LGD) a înregistrat o creștere de 4,5 puncte procentuale în T3 2023 față de trimestrul anterior, ajungând la valoarea de 43 la sută. Cu excepția sectorului imobiliar, toate celelalte sectoare au consemnat creșteri ale nivelului LGD. Cel mai ridicat nivel al LGD pentru T3 2023 a fost cel aferent sectorului industrie (56 la sută).

2. Creditarea populației

2.1. STANDARDELE DE CREDITARE

În T3 2023, standardele de creditare pentru împrumuturile destinate achiziției de locuințe sau terenuri au cunoscut o relaxare importantă (-38,2 la sută procent net), pe când cele pentru credite de consum s-au menținut relativ constante (1,4 la sută procent net). Pentru T4 2023, instituțiile de credit previzionează menținerea constantă a standardelor de creditare pentru împrumuturile ipotecare și relaxarea celor pentru consum (Grafic 2.1).

Grafic 2.1. Modificarea standardelor de creditare a populației

Băncile din zona euro au raportat o înăsprire a standardelor de creditare pentru împrumuturile acordate populației în T3 2023, gradul de înăsprire depășind cu mult așteptările anterioare. Principalii determinanți ai înăsprii atât pentru creditele destinate

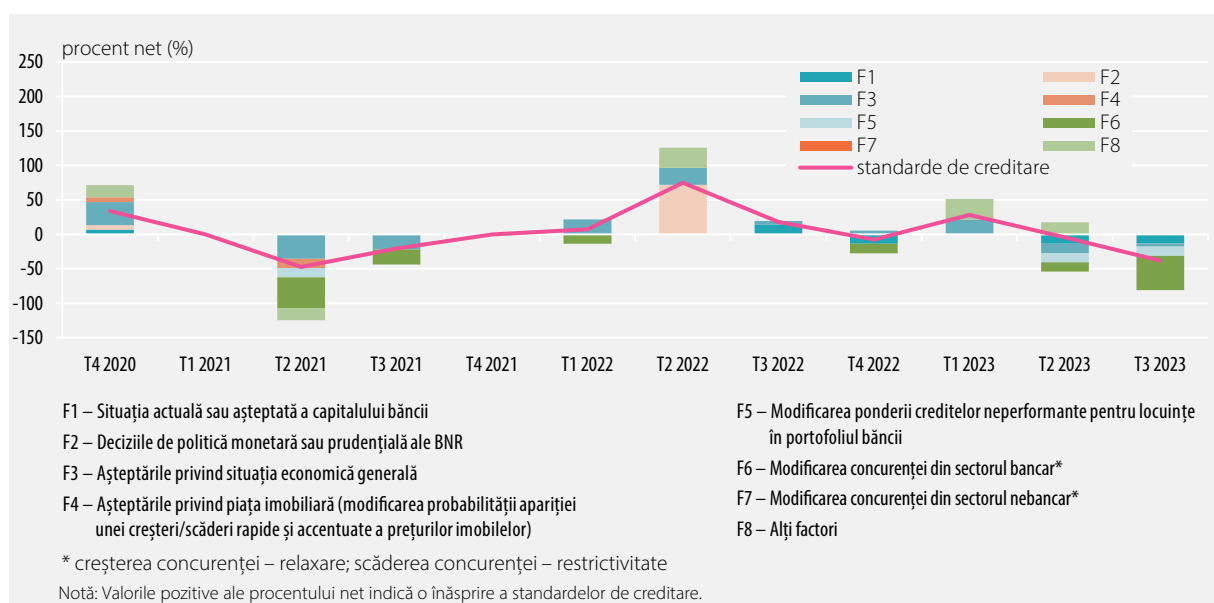
achiziției de locuințe, cât și pentru cele de consum au fost percepțiile privind creșterea nivelului de risc și toleranța la risc mai redusă a băncilor. Scăderea cererii de credite a fost mai puternică decât era anticipat atât pentru împrumuturile destinate achiziției de locuințe, cât și pentru cele de consum. Pentru T4 2023, instituțiile de credit din zona euro se așteaptă ca standardele de creditare pentru împrumuturile destinate achiziției de locuințe să rămână în general neschimbate, în timp ce pentru creditele de consum este anticipată o nouă înăsprire. De asemenea, pentru T4 2023 se previzionează o reducere, mai puțin pronunțată, a cererii de credite acordate populației.

Pierderea medie în caz de nerambursare (LGD) pentru creditele populației aflate în stare de nerambursare a crescut ușor (+0,9 puncte procentuale), ajungând la 41,8 la sută în T3 2023. Valoarea LGD a rămas constantă pentru creditele de consum negarantate, în timp ce restul categoriilor de credit au înregistrat modificări: cardurile de credit (-1,9 puncte procentuale), creditele de consum garantate cu ipotecă (-1,7 puncte procentuale) și creditele imobiliare (1,4 puncte procentuale).

2.2. ASPECTE SPECIFICE CREDITĂRII IPOTECARE (ACHIZIȚIA DE LOCUINȚE ȘI TERENURI)

Factorii care au contribuit la relaxarea standardelor de creditare pentru împrumuturile ipotecare în T3 2023 au fost modificarea concurenței din sectorul bancar, situația actuală sau așteptată a capitalului băncii, modificarea ponderii creditelor neperformante pentru locuințe în portofoliul băncii și așteptările privind situația economică generală (Grafic 2.2).

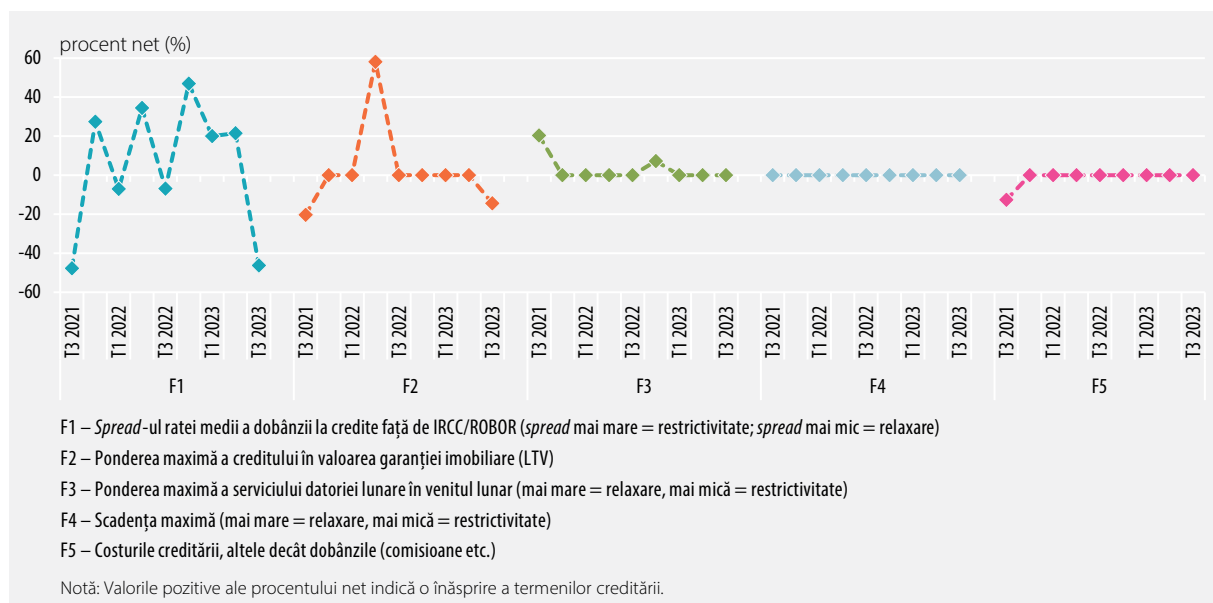
Grafic 2.2. Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare

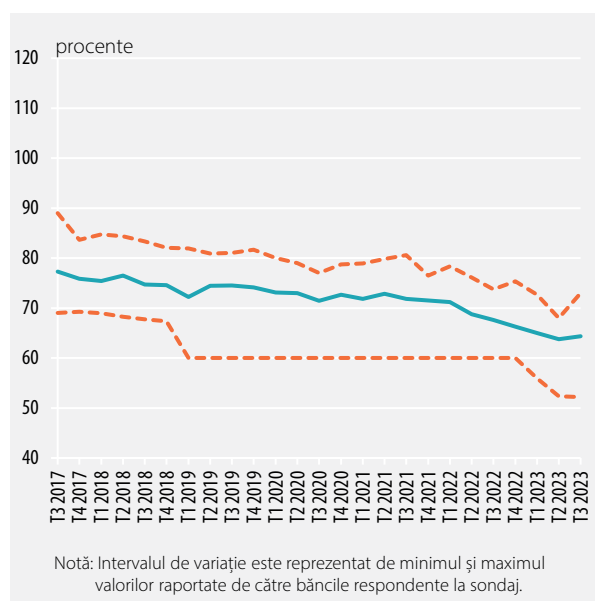
(i) Termenii creditării

Referitor la termenii contractelor de credit imobiliar în T3 2023, *spread*-ul ratei medii a dobânzii la credite față de IRCC/ROBOR și ponderea maximă a creditului în valoarea garanției imobiliare (indicatorul LTV) au consemnat o relaxare (Grafic 2.3).

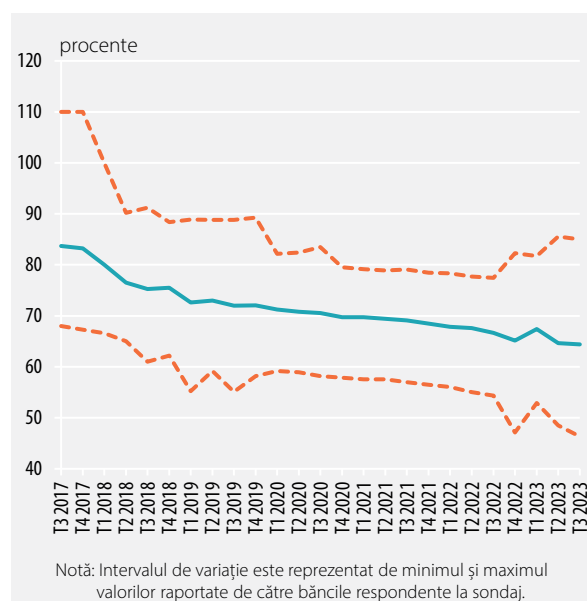
Grafic 2.3. Termenii creditării ipotecare

Grafic 2.4. LTV – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru creditele ipotecare nou-acordate în trimestrul analizat

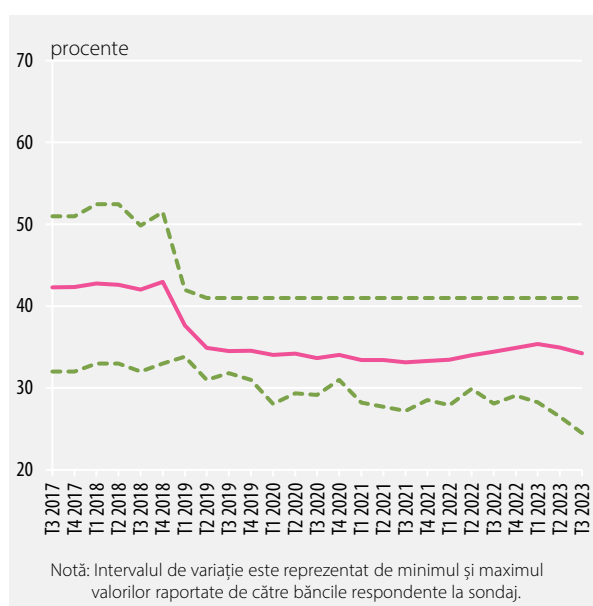
Grafic 2.5. LTV – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru total credite ipotecare acordate

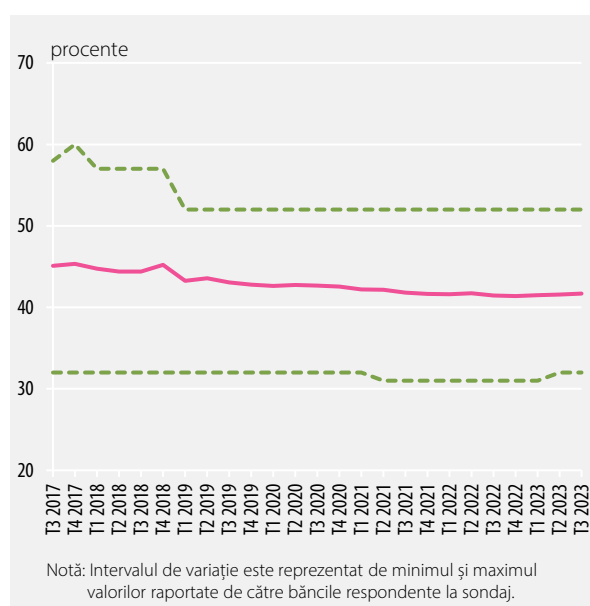
Indicatorul *loan-to-value* (LTV) a ajuns la un nivel mediu de 64 la sută în T3 2023, atât pentru creditele nou-acordate în ultimul trimestru, în cazul cărora a înregistrat o creștere de 0,6 puncte procentuale, cât și pentru stocul de credite (-0,3 puncte procentuale), Graficele 2.4 și 2.5.

Gradul de îndatorare a populației (DSTI) a scăzut modest la 34 la sută (-7 puncte procentuale) pentru creditele nou-acordate în T3 2023, acesta menținându-se constant la 42 la sută pentru creditele totale acordate (Graficele 2.6 și 2.7).

Grafic 2.6. Grad de îndatorare – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru creditele ipotecare nou-acordate în trimestrul analizat

Grafic 2.7. Grad de îndatorare – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru total credite ipotecare acordate

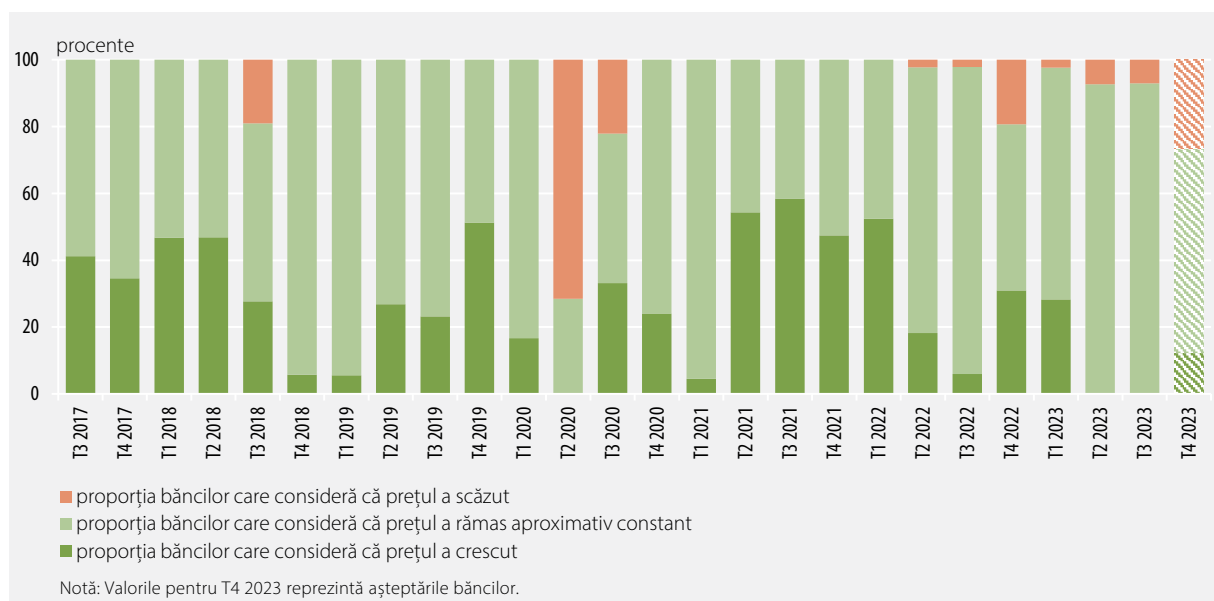

(ii) Evoluția cererii de credite ipotecare și a prețurilor locuințelor

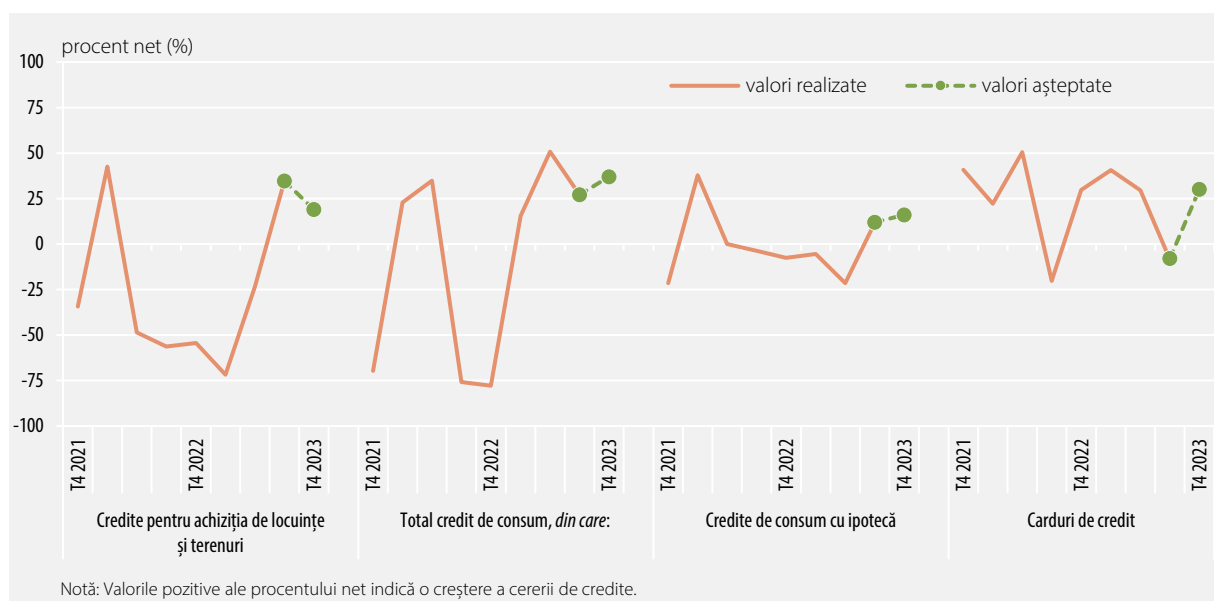
Conform majorității băncilor (93 la sută), prețul pe metru pătrat al unei locuințe a rămas aproximativ constant în T3 2023, pe când 7 la sută au raportat o scădere ușoară a acestuia, similar trimestrului anterior. Pentru T4 2023, 61,2 la sută dintre respondenți estimează un preț aproape neschimbat, 26,5 la sută o scădere într-o anumită măsură, iar 12,3 la sută o creștere relativ modestă (Grafic 2.8).

Cererea pentru credite destinate achiziției de locuințe și terenuri a crescut substanțial (35 la sută procent net), iar băncile respondente se așteaptă la continuarea tendinței în trimestrul următor, însă într-o măsură mai redusă (Grafic 2.9).

Grafic 2.8. Evoluția prețurilor locuințelor conform aprecierii băncilor

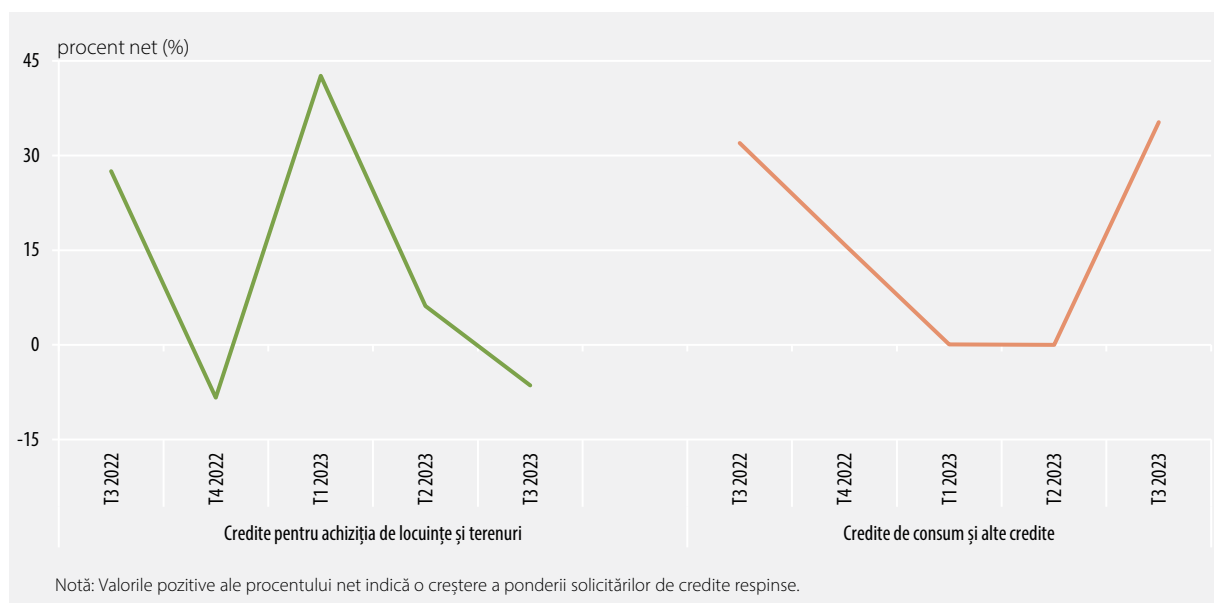
Grafic 2.9. Modificarea cererii de credite

Ponderea creditelor solicitate și respinse de către instituțiile bancare a scăzut moderat pentru împrumuturile destinate achiziției de locuințe (-6,4 la sută procent net), Grafic 2.10.

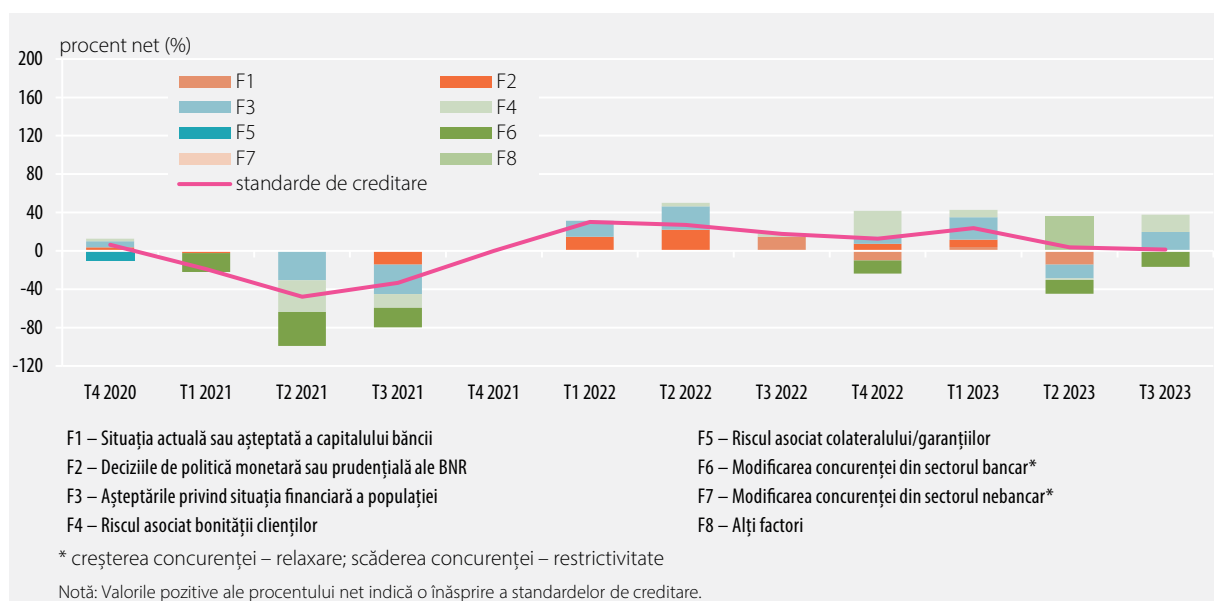
Grafic 2.10. Evoluția ponderii solicitărilor de credite respinse

2.3. ASPECTE SPECIFICE CREDITULUI DE CONSUM

Factorii care au acționat în sensul înăsprii standardelor de creditare pentru creditele de consum din T3 2023 au fost așteptările privind situația financiară a populației, riscul asociat bonității clienților, pe când modificarea concurenței din sectorul bancar a contribuit în sensul relaxării (Grafic 2.11).

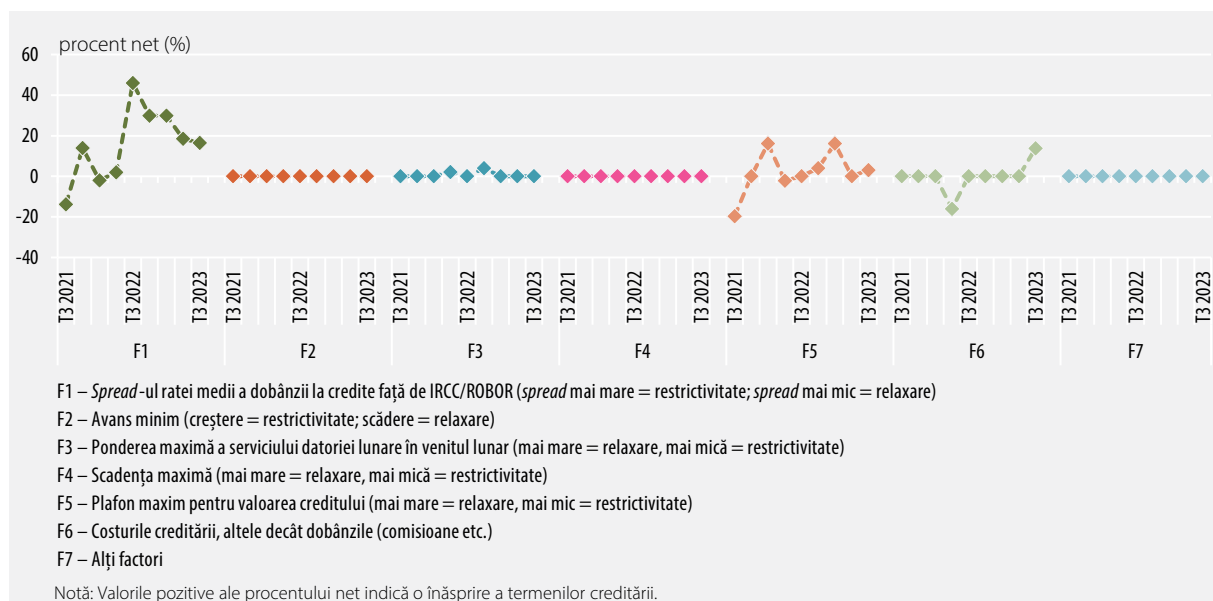
Grafic 2.11. Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare

(i) Termenii creditării

Referitor la termenii contractelor de credit de consum, factorii care au acționat în sensul înăsprii în T3 2023 au fost *spread*-ul ratei medii a dobânzii la credite față de IRCC/ROBOR, costurile creditării altele decât dobânzile și într-o mai mică măsură plafonul maxim pentru valoarea creditului (Grafic 2.12).

Grafic 2.12. Termenii creditului de consum

(ii) Evoluția cererii de credit de consum

Conform instituțiilor respondente, cererea pentru credite de consum a crescut notabil (27 la sută procent net), pe fondul creșterii importante a cererii pe segmentele credit de consum cu și fără ipotecă. Cardurile de credit au fost solicitate într-o măsură mai redusă. Pentru T4 2023, băncile se așteaptă ca cererea să se majoreze pentru toate categoriile de împrumuturi destinate consumului, în special pe componenta fără ipotecă și pentru cardurile de credit (Grafic 2.9).

Anexă

Sondajul este efectuat trimestrial de BNR în lunile ianuarie, aprilie, iulie și octombrie. Are la bază un chestionar (publicat în cadrul analizei din mai 2008) care este transmis primelor 10 bănci alese după cota de piață aferentă creditării companiilor și populației. Aceste instituții dețin aproximativ 80 la sută din creditarea acestor sectoare.

Chestionarul este structurat în două secțiuni, urmărind distinct caracteristicile creditului către (A) companii nefinanciare și (B) populație. Întrebările vizează opiniile băncilor privind evoluția:

- standardelor de creditare (normele interne de creditare sau criteriile ce ghidează politica de creditare a instituțiilor de credit);
- termenilor și condițiilor de creditare (obligațiile specifice agreate de creditor și debitor în contractul de credit încheiat, ex.: rata dobânzii, colateralul, scadența etc.);
- riscurilor asociate creditării;
- cererii de creditare;
- altor detalii specifice creditării (așteptări privind prețul mediu pe metru pătrat al unei locuințe, ponderea serviciului datoriei în venitul populației, ponderea creditului în valoarea garanției ipotecare etc.).

Răspunsurile la întrebări sunt analizate din perspectiva procentului net (sold conjunctural).

În cazul întrebărilor care se referă la standardele de creditare, procentul net reprezintă diferența dintre procentul băncilor care au raportat înăsprirea standardelor și procentul băncilor care au raportat relaxarea acestora. Un procent net pozitiv semnalează că o proporție mai mare de bănci au înăspriș standardele de creditare, în timp ce un procent net negativ presupune că o proporție mai mare de bănci au relaxat standardele de creditare.

În cazul întrebărilor care se referă la cererea de credite, procentul net reprezintă diferența dintre procentul băncilor care au raportat creșterea cererii de credite și procentul băncilor care au raportat scăderea acestora. Un procent net pozitiv semnalează că o proporție mai mare de bănci a raportat creșterea cererii de credite, în timp ce un procent net negativ presupune că o proporție mai mare de bănci a raportat scăderea cererii de credite. Procentul net este calculat ținându-se cont de cota de piață a băncilor respondente. În mod similar sunt tratate răspunsurile și la celelalte întrebări, cu specificația că în notele graficelor sunt explicate valorile pozitive ale procentului net.

Opiniile acoperă evoluțiile din ultimele trei luni, iar așteptările se referă la următoarele trei luni.

